

Dzień V – 12.07.2024

Dzień rozpoczynamy od Eucharystii o godz. 7.00. Diecezja łomżyńska, na terenie której znajduje się Ostrołęka obchodzi w liturgii Uroczystość św. Brunona z Kwerfurtu, biskupa, patrona diecezji. Urodził się w rodzinie niemieckiej, a zginął śmiercią męczeńską wraz z 18 towarzyszami w ziemi Jadźwingów w 1009 r. prowadząc misje ewangelizacyjne z polecenia papieża Sylwestra II. Mimo, że był Niemcem w Liście do cesarza Henryka II energicznie występował w obronie Polski.

Po Mszy św. zaproszeni przez ks. Proboszcza Zdzisława udajemy się na śniadanie do refektarza. Stół obficie zastawiony. Życzliwo ks. Proboszcza ogromna. Pakujemy się i odjeżdżamy, ale nie w trasę, lecz do Muzeum Żołnierzy Wyklętych prowadzi nas ks. Proboszcz Zdzisław. Znajduje się ono blisko kościoła. Nie będę opisywał historii powstania tego muzeum, bo można wejść na Internet i wszystko o nim przeczytać. Jesteśmy pod wrażeniem. Dziś pierwsza połowa dnia stawia przed nami naszą Ojczyznę, tych którzy Jej bronili poczynając od św. Brunona, a skończywszy na Żołnierzach Wyklętych i tych, którzy zginęli w walkach nad Narwią podczas II wojny światowej. Piszę o tych walkach, bo na naszej drodze jest Nowogród, miasto nad Narwią, 30 km od Ostrołęki, gdzie znajduje się Nadnarwiański Szlak Schronów Bojowych. Zatrzymujemy się. Krótki odpoczynek. Foto. Anioł Pański i wieczny odpoczynek za tych, którzy oddali życie za naszą Ojczyznę. Niech historia Polskich męczenników nauczy nas miłości do Polski, naszej Drogiej Ojczyzny, bo wydaje się, że wielu tę "miłość inaczej pojmuję", nie tak jak nasi bohaterowie. Módlmy się za naszą Ojczyznę i za tych, którzy Ją niszczą.

Udajemy się na obiad do Korzenistego, 17 km z Nowogrodu, miejsca pochodzenia S. Anny-zakrystianki. Obiad przygotowany przez siostrę, bratową i bratanka w Świetlicy Wiejskiej. Zupa-krem, jajka sadzone, ziemniaki, kefir, ryba, sałatki, napoje, placki, sękacz, owoce, kawa i już chcemy jechać, a bratowa mówi jeszcze lody. Musimy zostać. Półtorej godziny jemy, ale kilometrów nie ubywa, tylko kilogramów przybywa. Radość goszczących nas jest tak wielka, że nieustannie się śmiejemy. Prostota, szczerłość, gościnność, czym chata bogata, „Gość w domu Bóg w dom”, „Więcej radości jest w dawaniu, aniżeli w braniu” .

Tego dziś doświadczyliśmy. Bogu i ludziom niech będą dzięki.

Ostatni odcinek Korzeniste-Stawiski-Szczuczyn-Grajewo-Bogusze, 58 km pokonujemy w 3,5 godziny. Zatrzymujemy się na krótkie odpoczynki, w Stawiskach pytamy o naszą parafiankę Zośkę, ale jej nie znają. „Ponoć uciekła do Kęt (dalej się nie dało, bo granica z Czechami), bo jej w rodzinnym mieście dokuczali, a Nad Sołą w Kętach jest jej dobrze”.

W Boguszu mieszkamy w dwóch domkach nad jeziorem Toczyłowo. Kolacja, co poniektórzy zażywają kąpeli, dziesiątek różańca, Apel Jasnogórski i idziemy spać, choć w ośrodku jest wesele, ale „i choć moje chłopcy chciały tańczyć, ale wszystkie panny im odmawiały”. Jutro najkrótszy odcinek do przejechania, bo niewiele ponad 80 km. Dziś było w sumie 108 km i trochę chłodniej. Bogu niech będą dzięki.

Gmina Nowogród

Nowogród, położony przy ujściu Pisy do Narwi, na dawnym szlaku handlowym z Mazowsza na Prusy, Litwę i Rus, to pierwotnie gród książąt mazowieckich, często ich rezydencja w XIV i XV wieku, istniejący jeszcze w wieku XVI. W roku 1434 książę mazowiecki Bolesław IV nadał Nowogrodowi prawo miejskie chełmińskie. Potwierdził je w roku 1546 król Zygmunt Stary. Wiek XVI to rozkwit Nowogrodu, głównie za sprawą rzemiosła, bartnictwa, handlu drzewnego. Dochody przynosiła również przeprawa przez Narwę. W roku 1615 miasto dołkowie zniszczył pożar. Kolejne nieszczęście przyszło z kolejnym pożarem w roku 1652 i zniszczeniami podczas wojen szwedzkich. W roku 1778 znowu wielki pożar spustoszył miasto. W XVIII i XVIII wieku Nowogród był siedzibą bartników oraz miejscem odbywania tzw. sądów bartnych. W drugiej połowie XIX wieku miasto zmieniło swoją specyfikę: nad rzemiosłem i handlem zaczęło dominować rolnictwo. Po upadku powstania styczniowego, w ramach represji carskich, w roku 1869 Nowogród stracił prawa miejskie; odzyskał je w roku 1918, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Podczas drugiej wojny światowej Nowogród został niemal doszczętnie zniszczony, a tożące się tu we wrześniu 1939 roku walki, przeszły do historii jako jedne z najkrwawszych.

o zobaczyć:

gród słynie ze Skansenu Kurpiowskiego im. Chętnika (1885 - 1967), jego założyciela, wielkiego piecy, historii, tradycji i kurpiowskiej, społecznej, syna Nowo-
deji Ziemi. Skansen w Nowogrodzie jest
u (po Kaszubskim Parku Etnograficznym
dziedzic Kiszewskich) najstarszym w
muzeum na wolnym powietrzu. Usytu-
o podnóża malowniczej skarpy, uroczys-
y został 19 czerwca 1927 roku, jako pub-
placówka Polskiego Towarzystwa Krajo-
wego. Ponad 2000 eksponatów podarował
Chętnik. Podczas drugiej wojny świat-
kansen został całkowicie zniszczony. W
ch powojennych latach swoje wielkie
życie, Adam Chętnik ponownie doprowa-
o istnienia. Dziś Skansen zajmuje 3,5
ra, prezentując zabytkowe drewniane
ki z wyposażeniem oraz inne obiekty cha-
ystyczne dla tradycyjnej kurpiowskiej
ektury i zabudowy. Gmina Nowogród
w innych dziedzinach pięknie kultury
wska tradycje i kulturę.
k Skansenu Kurpiowskiego, zabytkami
rodu są także: Kościół Parafialny pod
ieniem Narodzenia Najświętszej Maryi
z roku 1821 (rozbudowany w 1865, znisz-
całkowicie w 1915, odbudowany,
nie zburzony podczas drugiej wojny świa-
i odbudowany) oraz wczesnosrednio-
ne grodzisko w widłach Narwi i Pisy,
ane na IX - XIII wiek.

SKALA 1:100 000

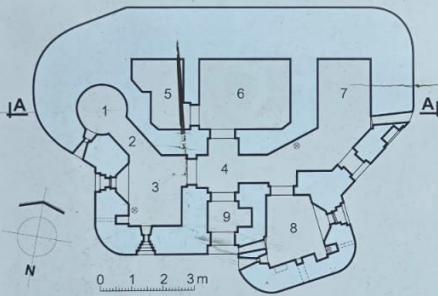
LEGENDA:

las / podmokły	kościół / zabytkowy	quest
jezioro / podmokły	muzeum, parking	szlak kajakowy
woda	ośrodek wypoczynkowy	szlak rowerowy
biwak, camping	pomnik, krzyż	
cmentarz, grodzisko	pomnik przyrody	
punkt pastory		

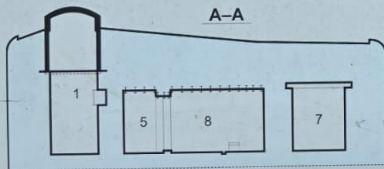
ORZECZ

NADNARWIĄŃSKI
SZLAK
SCHRONÓW
BOJOWYCH

»MOST«

- Rzut układu pomieszczeń schronu:
1. Szyb kopuły
 2. Korytarz
 3. Lewa izba bojowa
 4. Korytarz
 5. Filtr przeciwpyłowy
 6. Maszynownia
 7. Izba załogi
 8. Prawa izba bojowa
 9. Wejście ze służą przeciwwzrostową

- A) Ciężki schron bojowy „Most”, lata 70. XX wieku.
B) Ciężki schron bojowy „Most”, lata powojenne.
C) Ciężki schron bojowy „Most”, bezpośrednio po zakończeniu walk we wrześniu 1939 r.

Schron znajdował się na lewym skrzydle obrony, ok. 150 m na zachód od ówczesnego drewnianego mostu, u podnóża wysokiego brzegu, w odległości niespełna 10 m od rzeki. Stanowił trzon pododdziału „Most”, który obsadzała 9 kompania ppor. W. Pajka z 3 batalionu 33 pułku piechoty. Jego ściana czołowa i strop miały grubość ok. 180 cm, ściany boczne do 150 cm, a grubość tylnej i wewnętrznych wynosiła od 80 do 120 cm. Głównym uzbrojeniem schronu były trzy ciężkie karabiny maszynowe wz. 30 (Browning) lub wz.08 (Maxim), dwa w strzelnicach w ścianach bocznych i jeden w kopule. Uzupełnieniem był jeden lub dwa ręczne karabiny maszynowe wz. 28 (Browning) oraz broń osobista żołnierzy i granaty. Dodatkowo schron wyposażony był w wyrzutnie ładunków oświetleniowych, zrzutnie granatów i system łączności optycznej, używany w razie przerwania łączności telefonicznej. W schronie znajdował się agregat prądowłóczy, zapewniający oświetlenie i działanie systemu filtrowentylacyjnego oraz trzy studnie.

Załoga schronu – żołnierze Kompani Fortecznej „Nowogród”, rozpoczęła walkę 8 września i dopiero 10 września późnym wieczorem, jako jedna z niewielu zdołała wycofać się wraz z uzbrojeniem na pobliskie wzgórze.

Po walkach, opuszczony schron był stopniowo pozabawiany pozostawionego wyposażenia. Przed wybuchem wojny niemiecko-radzieckiej, wraz z innymi, został włączony przez Rosjan do tzw. Linii Mołotowa. Jest jedynym zachowanym schronem pierwszej linii umocnień. Pozostałe – jesienią 1944 roku – wysadzili wycofujący się Niemcy.

UMOCNIENIA

NADNARWIAŃSKI
SZŁAK
SCHRONÓW
BOJOWYCH

Mapa poglądowa Nowogrodu i okolic, stan z września 1939 r.

1. Ruina średniego schronu obserwacyjno-bojowego.
 2. Ruiny ciężkiego schronu bojowego „Górki”.
 3. Ciężki schron bojowy „Most”.
 4. Nieistniejący średni schron obserwacyjno-bojowy.
 5. Ruina ciężkiego schronu bojowego „Grobła”.
 6. Ciężki schron bojowy.
 7. Schron pozorno-bojowy.
 8. Ruina schronu pozorno-bojowego.
 9. Ruina ciężkiego schronu bojowego.
 10. Ruina ciężkiego schronu bojowego „Lepak”.
 11. Ruina schronu pozorno-bojowego.
 12. Ruina lekkiego schronu bojowego.
 13. Ruina ciężkiego schronu bojowego „Dziudźkowy dół”.
 14. Ruina średniego schronu na armatę 75 mm.
 15. Ciężki schron bojowy.
 16. Średni schron bojowy.
 17. Ruina lekkiego schronu bojowego.
 18. Ruina lekkiego schronu bojowego.
 19. Ruina lekkiego schronu bojowego.
 20. Wylewka pod lekki schron bojowy (zasypana).
 21. Ruina średniego schronu bojowego.
 22. Nieistniejący lekki schron bojowy.
 23. Wylewka pod lekki schron bojowy (zasypana).
 24. Ruina lekkiego schronu bojowego.

polska pozycja obronna
 kierunki uderzenia wojsk hitlerowskich
 schron zachowany
 schron w ruinie
 schron niezachowany
 nieistniejący tor kolejki wąskotorowej

Historia Parafii

Parafia pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Nowogrodzie erygowana została w 1409 roku przez Biskupa Płockiego Jakuba Korzkwi, z fundacji księcia mazowieckiego Janusza I Starszego. Parafia nowogrodzka od swego początku należała do dekanatu łomżyńskiego, który do roku 1815 wchodził w skład diecezji płockiej. W 1815 roku, przy nowym rozgraniczeniu diecezji, dekanat łomżyński, a wraz z nim i parafia Nowogród, przyłączony został do nowej diecezji augustowskiej. Początkowo do parafii należały tylko najbliższe wioski, które były własnością książąt mazowieckich. Parafia zaczęła znacznie powiększać się, gdy myśliwi i bartnicy przybywający z Kolna lub Ostrołęki tylko na sezon, nie wracali do swych pierwotnych siedzib, ale osiedlali się w Puszczy Kurpiowskiej na stałe. Większe stałe osiedla powstawały tu od XVI wieku. Wioski przyłączały się do parafii Nowogród, a z upływem czasu, w XIX wieku, parafia obejmowała większość obszaru i wiosek zza Narwi, wchodzących w skład później erygowanych parafii: Dobrylas, Kuzie, Miastkowo, Zbójna i częściowo Turośl.

Kościół drewniany pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Mikołaja zbudowany został przed 1396 rokiem, wzmiankowany w 1565 roku, należał do najstarszych świątyń ziemi łomżyńskiej.

Po 1615 roku, pod tym samym wezwaniem, w Nowogrodzie wzniesiono murowany kościół, zniszczony pożarem w 1788 roku. Na jego miejscu pobudowano wówczas drewnianą kaplicę.

W 1821 roku wybudowano murowany kościół, remontowany w latach 1847-51 i rozbudowany w okresie 1869-71 (nowe prezbiterium i nawy boczne, podwyższony wówczas dwuwieżowy. W czasie remontu i rozbudowy kościoła wykonano kamienne ogrodzenie z bramą zwieńczoną rzeźbą Matki Bożej.

W 1874 roku kościół został konsekrowany przez Biskupa Sejneńskiego Wierzbowskiego.

Zamieszanie Kościoła w Nowogrodzie

Tuż po zakończeniu przebudowy w latach 1910-14, podczas działań wojennych, w 1915 roku, kościół został niemal całkowicie zniszczony. Staraniem księdza Witolda Supińskiego świątynia została odbudowana w latach 1922-1926 według projektu Rudolfa Macury architekta białostockiego (dodano boczne nawy i wieżę od zachodu).

Podczas II wojny światowej, w 1945 roku, kościół znowu został całkowicie zburzony. Po wojnie, w 1946 roku, odbudowę rozpoczął ksiądz Stanisław Prószyński i prowadził ją do 1952 roku. Wówczas Kościołem Powszechnym rządził Papież Pius XII, a diecezją łomżyńską kierował ksiądz biskup Czesław Falkowski.

Odbudowę kościoła zakończono

W kościele są trzy drewniane ołtarze.

W ołtarzu głównym o formie tryptyku znajdują się figury Chrystusa Ukrzyżowanego, Matki Boskiej i Świętego Jana. Układ ciała Jezusa Chrystusa, wiszącego na krzyżu został wykonany zgodnie z wytycznymi uzyskanymi dzięki analizie naukowej calunu turyńskiego. Po bokach ołtarza usytuowano płaskorzeźby przedstawiające treść tajemnic różańcowych Radosnych i Chwałebnych.

W prawej nawie jest ołtarz Najświętszego Serca Jezusowego, a w lewej ołtarz Świętego Rocha. Witraże kościelne przedstawiają sceny biblijne, świętych patronów i elementy kultury kurpiowskiej.

W pobliżu kościoła znajduje się plebania neoklasyczna wybudowana w 1882 roku dzięki staraniom księdza proboszcza W. Sienkiewicza. Wpisana jest do rejestru zabytków. Obecnie nie jest użytkowana i wymaga kapitalnego remontu pod nadzorem konserwatora zabytków.

Dom parafialny został wybudowany pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku pod kierunkiem księdza proboszcza Wacława Czajkowskiego. Obecnie w domu parafialnym znajduje się kancelaria, sala parafialna, plebania, wikariat oraz mieszkanie organisty.

Parafialny cmentarz grzebalny, na którym najstarsze nagrobki pochodzą z XIX wieku o powierzchni 2,8 ha leży w odległości 0,4 km od kościoła. Brama cmentarna i 4 nagrobki z 1850 roku mają znaczenie historyczne.

W latach 2013-2017, dzięki staraniom księdza proboszcza Remigiusza Krajewskiego, przeprowadzono renowację pod nadzorem konserwatora zabytków następujących elementów architektury kościelnej: bramy wraz z figurą Matki Bożej na jej zwieńczeniu, elewacji i pokrycia dachowego kościoła, ogrodzenia cmentarza kościelnego oraz zakrystii.

Wykonano również remont elewacji i dachu domu parafialnego.

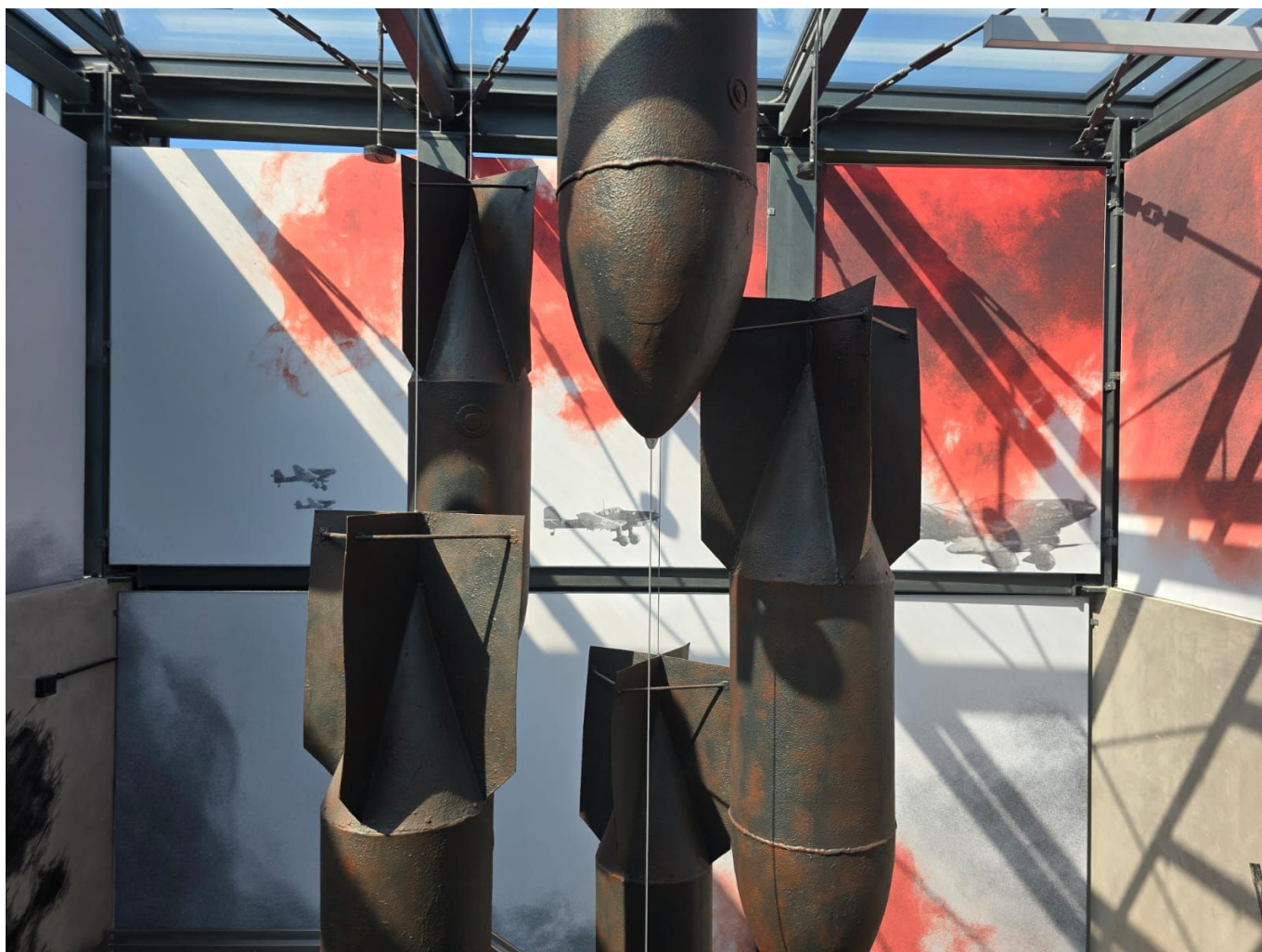

Muzeum Żołnierzy
Wyklętych

„My chcemy by Polska rządzona była przez Polaków oddanych sprawie i wybranych przez cały Naród [...].
Dlatego też wypowiedzieliśmy walkę na śmierć i życie tym, którzy za pieniądze, **ordery** lub stanowiska
z rąk sowieckich, mordują najlepszych Polaków domagających się wolności i sprawiedliwości. [...]
Nie jesteśmy żadną bandą, tak jak nas nazywają zdrajcy i wyrodni synowie naszej Ojczyzny.
My jesteśmy z miast i wiosek polskich. [...]
My walczymy za świętą sprawę, za wolną, niezależną, sprawiedliwą i prawdziwie demokratyczną Polskę!”

Fragment ulotki 5. Brygady Wileńskiej AK

Kochajcie ojczystą ziemię.
Kochajcie swoją świętą wiarę
i tradycję własnego Narodu.
Wyrośnijcie na ludzi honoru,
zawsze wierni uznanym
przez siebie najwyższym
wartościom, którym trzeba
służyć całym swoim życiem.

Witold Pilecki

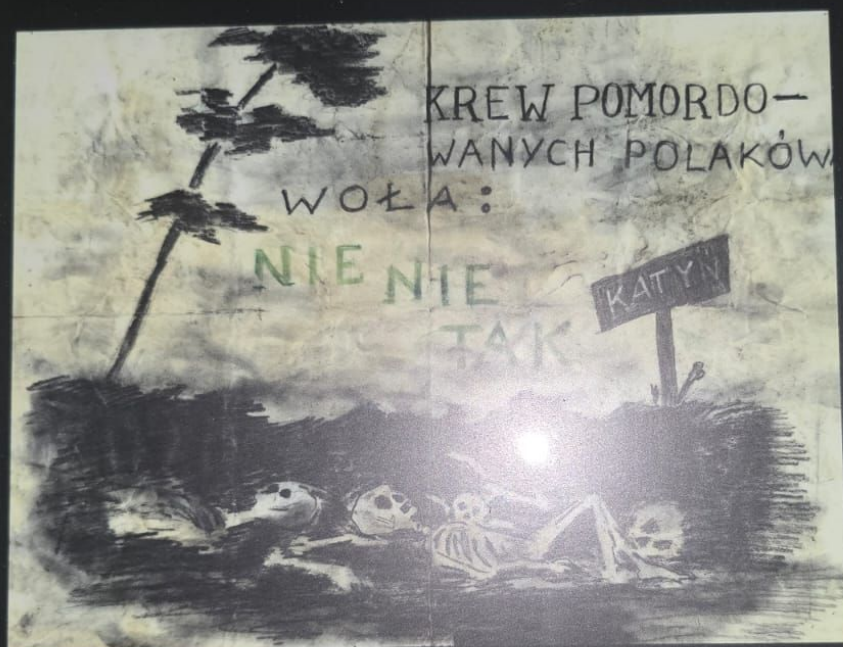
My, garstka straceńców – jak
nas nazywają – stajemy się
oazą wiary i woli zwycięstwa
na pustyni zwątpienia
i beznadziejności.

Zdzisław Broński „Uskok”

**Niech Żyje Prezydent Rzeczypospolitej
Polskiej Władysław R a c z k i e w i c z**

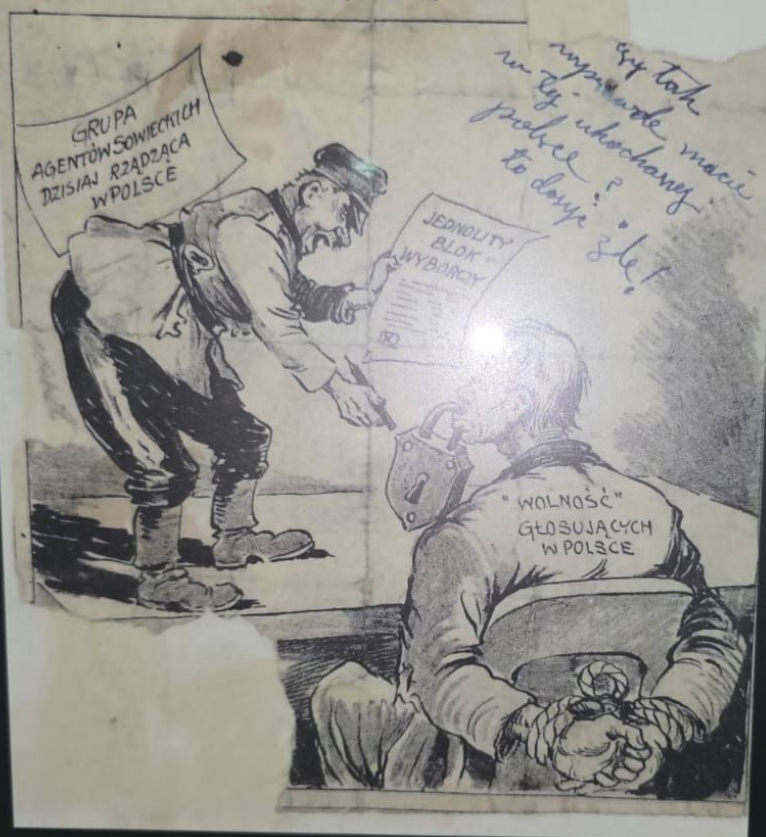
**Niech Żyje Legalny Rząd Rzeczypospoli
tej Polskiej z Premierem Arciszewskim
na czele.**

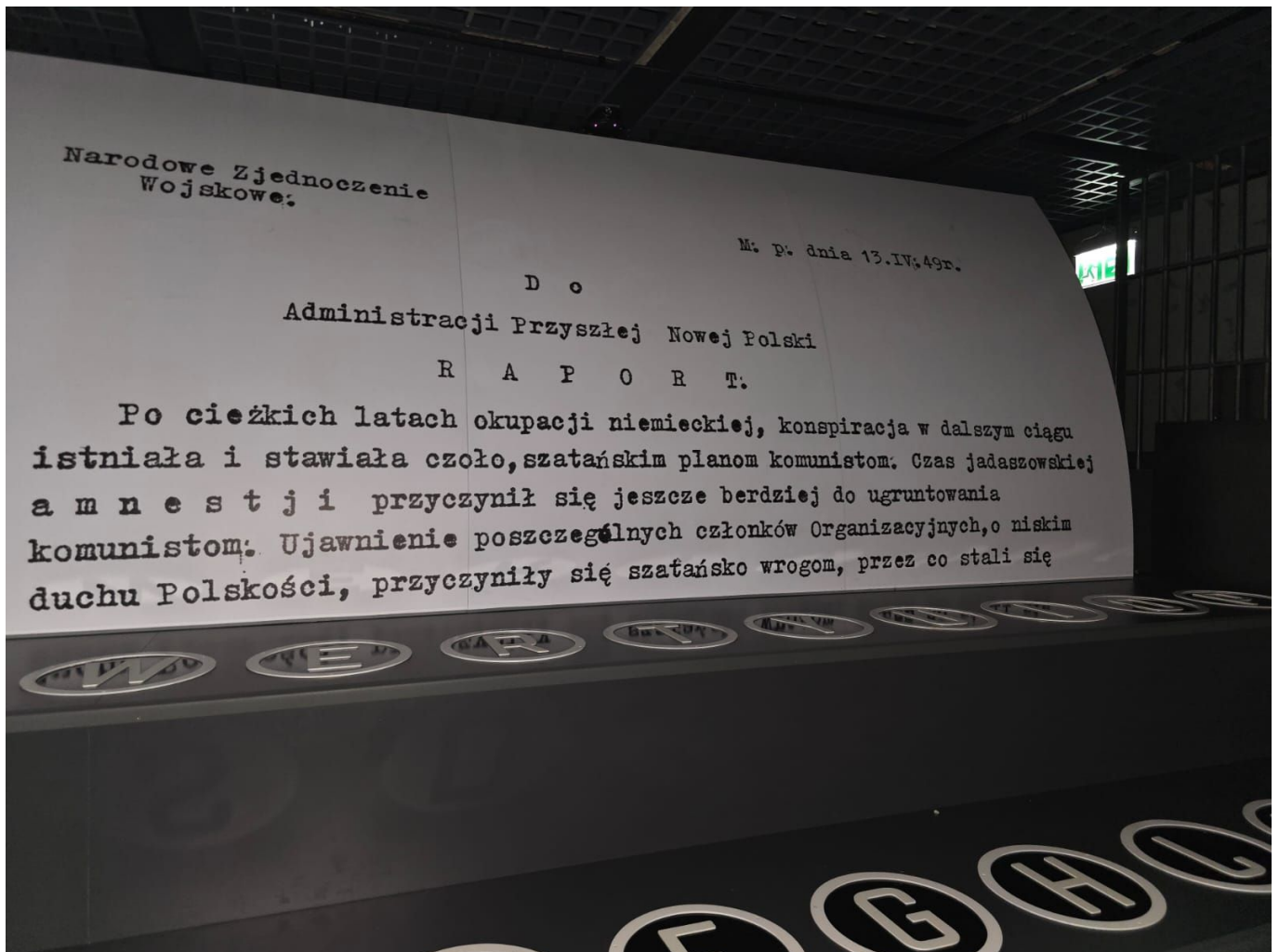
**Niech Żyje Wódz Naczelny Polskich Sił
Zbrojnych Gen. Bór-Komorowski.**

NIK ZWIĄZKOWY (ZGODA), PONIEDZIAŁEK, 15-GO K

Przygotowanie Do "Wolnych" Wyborów

Sens walki powinien być mierzony nie jej szansami na zwycięstwo, lecz wartościami, w obronie których walka została podjęta.

Prof. Henryk Elzenbe

